LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT BIBLIOTHEEK

L 20
14B

OVER DE RENTABILITEIT VAN HET WINTERMELKEN.

door Ir. H. Dijkstra van het Landbouw-Economisch Instituut

De landbouw verkeert op het ogenblik in omstandigheden, zoals in de geschiedenis nog niet eerder zijn voorgekomen. Voor het eerst wordt nl. een poging ondernomen de landbouw als afzonderlijke bedrijfstak op te heffen uit een crisis-toestand, waarin zij zonder overheidsmaatregelen zou verkeren. Deze poging is naar de mening van de landbouw misschien niet helemaal geslaagd maar niemand zal ontkennen, dat er belangrijke invloeden ten gunste van de landbouw gaan werken wanneer de melkprijs op 28,8 cent wordt gesteld en deze prijs zonder deze maatregelen 22 cent zou zijn.

Deze maatregelen moeten natuurlijk worden beoordeeld tegen de achtergrond van de algemene politieke en economische positie van ons land. Zij worden niet alleen genomen ten behoeve van de landbouwende bevolking, maar de belangen van het gehele Nederlandse volk zijn hierbij betrokken. Uiteraard ligt het niet op mijn weg hierop thans nader in te gaan. Ik wilde alleen eventjes deze algemene situatie, waaronder de landbouw thans verkeert onder de aandacht brengen, omdat deze, hoe kan het ook anders, van grote invloed is op het onderwerp, dat ik hier zal bespreken, nl. het wintermelken. Ik zal U zo meteen vele voorbeelden geven van de beslissende invloed, die de rentabiliteit van het wintermelken ondervindt vanuit deze algemene situatie, waarin de landbouw zich bevindt.

-.-.-.-.-

Bij een nadere beschouwing van de prijs van de melk in de winter tegenover de melkprijs in de zomer blijkt, dat alleen het verschil in zuivelwaarde van de melk van belang is. De zuivelwaarde van de melk vertoont regelmatige schommelingen in de loop van het jaar, terwijl boven deze zuivelwaarde nog verschillende toeslagen worden gegeven, waardoor de uiteindelijke melkprijs wordt bereikt, maar deze toeslagen worden per kg melk in de zomer en in de winter met een gelijk bedrag gegeven, zodat de schommelingen in de melkprijs alleen worden bepaald door het verschil in zuivelwaarde.

L.E.I.
1387.

OCLC: 1107408837 ISN 2280832

De zuivelwaarde van de z.g. industrie-melk is alleen van betekenis. De opbrengst van de consumptie-melk (de z.g. verrekenprijs) wordt niet direkt aan de boeren uitgekeerd, doch het verschil tussen de verrekenprijs en de zuivelwaarde van de tot zuivelprodukten verwerkte melk komt in het Zuivelfonds, en wordt later nabetaald in de vorm van uitkeringen uit het Zuivelfonds [1].

Bij de bestudering van deze zuivelwaarde rijzen dan 2 vragen:

1. Hoe komt deze zuivelwaarde in de verschillende perioden van het jaar tot stand?
2. Hoe moet de boer deze zuivelwaarde in de loop van het jaar beoordelen en hoe moet hij hier met zijn bedrijfsvoering op reageren?

Ten aanzien van de vraag, hoe de zuivelwaarde van de melk tot stand komt is het logisch een onderzoek in te stellen naar de prijsvorming van de produkten, die uit de melk worden gemaakt en naar de hoeveelheid van de verschillende produkten, die procentsgewijs (dus per 100 kg melk) uit de melk worden gemaakt. Het gaat hier dus om 2 elementen de prijs en de hoeveelheid. Beide elementen zijn in de grafieken weergegeven en hieruit zijn conclusies te trekken ten aanzien van de tot standkoming van de totale zuivelwaarde van de melk. Het jaar 1956 is hier als voorbeeld gekozen.

Uit grafiek 1 blijkt, dat de prijs van de boter in de loop van het jaar nagenoeg constant is geweest, alleen in het begin van 1956 lag de boterprijs iets boven dit constante niveau. De oorzaak van dit gelijk blijven van de boterprijzen is gelegen in het feit, dat voor de boter een inleveringsregeling van

1) Zie voor een meer volledig overzicht van de betalingen uit het Zuivelfonds de jaarverslagen van het Bedrijfschap voor Zuivel (thans Productschap voor Zuivel).

kracht is, waardoor voorkomen wordt dat de boterprijs zakt beneden het peil, waartegen de boter door het I.V.Z. wordt opgekocht. Deze prijs lag in 1956 iets boven de f 4,- per kg boter, vandaar dat de boterprijs hier beneden niet kan dalen. Dit betekent dus, dat de prijs van de boter geen invloed meer uitoefent op het verschil in zuivelwaarde tussen zomer- en wintermelk. De hoeveelheid boter, die in de zomer en winter per 100 kg melk (gemiddeld voor heel Nederland) gemaakt wordt, verschilt ook bijna niet zodat wij kunnen concluderen, dat de boter zowel wat hoeveelheid als prijs betreft, nagenoeg volledig is uitgeschakeld.

Bij de boterbereiding, voorzover die uit volle melk geschiedt, ontstaat ondermelk en uit grafiek 1 blijkt duidelijk, dat de prijs van de ondermelk in de winter zeer veel hoger is dan in de zomer. Het verschil in prijs bedraagt zelfs meer dan 100 % ten opzichte van de zomerprijzen. Wat de hoeveelheid ondermelk betreft is het van belang onderscheid te maken tussen de ondermelk, die naar de boerderij terug gaat en de ondermelk, die voor andere doeleinden wordt gebruikt.
Uit grafiek 2 blijkt, dat per 100 kg melk in de winter in totaal iets meer ondermelk wordt gemaakt dan in de zomer en dat het deel van de ondermelk, dat naar de boerderij terug gaat in de zomer en de winter ongeveer gelijk is. Hieruit kan worden geconcludeerd, dat de ondermelk als geheel een grote invloed heeft op het verschil in zuivelwaarde tussen zomer en winter, en dat de boer een groot deel van dit verschil zelf betaalt, nl. voorzover deze ondermelk terug gaat naar de boerderij.

Wat de kaas betreft, blijkt uit grafiek 1, dat de kaasprijzen in de winter nogal wat hoger liggen dan in de zomer. Dit is een normaal verschijnsel. Ziet men in grafiek 2 naar de invloed van de hoeveelheden dan blijkt, dat er in de winter per 100 kg melk iets meer kaas wordt gemaakt dan in de zomer. Ook dit is natuurlijk weer een gemiddelde voor geheel Nederland.

- 4 -

De conclusie is duidelijk:
De kaas heeft een behoorlijke invloed op het verschil in zuivelwaarde tussen de zomer en de winter.

Wat de wei betreft geldt voor het aandeel van de hoeveelheid hetzelfde als voor de kaas. Wat de prijs aangaat blijkt uit grafiek 1 dat ook voor de wei de winterprijs aanzienlijk hoger ligt dan de zomerprijs. Ook de wei heeft dus een behoorlijke invloed op het verschil in zuivelwaarde.
Een groot deel van de wei gaat echter naar de boerderij terug, zodat de boer een groot deel van dit verschil in zuivelwaarde zelf betaald. Nu is de wei naar verhouding een goedkcop produkt, zodat de invloed hiervan niet zo erg groot is, maar dit neemt niet weg, dat de invloed op het verschil in zuivelwaarde toch nog wel beduidend is te noemen.

Uit grafiek 1 blijkt, dat de prijzen van de condens in de winter iets hoger liggen dan in de zomer. Nu kan men uit deze condensprijzen weliswaar niet zonder meer de zuivelwaarde van de melk afleiden daar in de kosten voor de condens behalve de kosten voor de melk ook grote bedragen zitten voor emballage en suiker (alleen voor de gesuikerde condens) maar er kan worden aangenomen, dat deze extra kosten in de zomer en de winter ongeveer gelijk zullen zijn, zodat het verschil in de condensprijzen toch in hoofdzaak tot uiting zal komen in een verschil in zuivelwaarde van de tot condens verwerkte melk. In de winter zal deze waarde dus iets hoger zijn dan in de zomer.
Uit grafiek 2 blijkt, dat er in de winter per 100 kg melk iets meer melk tot condens wordt verwerkt dan in de zomer. Wij kunnen dan ook zeggen, dat de condens een niet al te sterke invloed uitoefent op het verschil in zuivelwaarde tussen zomer- en wintermelk.

Bij de melkpoeder is het beeld geheel anders. Uit grafiek 1 blijkt, dat de prijzen van de melkpoeder aan vrij sterke schommelingen gedurende het jaar onderhevig zijn. Maar er kan niet gezegd worden, dat deze prijzen een systematisch verschil ver-

tonen in de winter tegenover de zomer. De aard van het produkt brengt dit met zich. Poeder kan goed worden bewaard. En het kan te allen tijde en onverwachts op de markt worden gegooid, waardoor de prijs onderhevig is aan plotselinge veranderingen, die niet aan een bepaald seizoen gebonden zijn. Bovendien bestaat er voor magere melkpoeder een inleveringsmogelijkheid, hetgeen ook een nivellerende invloed op de prijzen heeft. Bekijkt men grafiek 2 dan blijkt, dat er in de zomer per 100 kg melk aanmerkelijk meer tot poeder wordt verwerkt dan in de winter. In de winter is het aandeel van de tot poeder verwerkte melk slechts zeer gering. De conclusie is deze, dat de melkpoeder geen betekenis heeft voor het prijsverschil van de melk in de winter en in de zomer, en dat de melkpoeder daarentegen wel een belangrijke rol speelt bij het overbrengen van een te veel aan melk in de zomer naar de winter, wanneer er een te kort ontstaat.

De eindconclusie, t.a.v. de tot standkoming van de gemiddelde zuivelwaarde van de Nederlandse melk moet deze zijn, dat alleen de kaas een vrij grote en zelfstandige invloed heeft. De ondermelk en de wei hebben ook een zekere invloed maar deze is voor een groot deel voor de boer van geen betekenis, omdat de boer een hogere wintermelkprijs, voorzover deze voorkomt uit de de ondermelk en de wei, voor het grootste deel zelf betaalt. De condens heeft ook nog een vrij geringe invloed. Van de andere produkten is deze invloed vrijwel nihil, wat voor een groot deel het gevolg is van het bestaan van de inleveringsregeling, die een nivellerende invloed heeft op de prijsvorming van de melk in de loop van het jaar. De inleveringsmogelijkheid is een onderdeel van de markt- en prijspolitiek in de landbouw.

Wat de vraag betreft, hoe de boer het verschil in zuivelwaarde moet beoordelen en hoe hij hierop moet reageren het volgende:

In grafiek 3 is voor 1956 de melkprijs weergegeven in de verschillende perioden van het jaar, terwijl voor 1957 een schatting is gemaakt van de nog komende perioden.
In de eerste plaats zijn weergegeven de voorschotuitbetalingen van de fabrieken met daar bovenop de door de fabrieken nog na te betalen bedragen, hetgeen dus in totaal de werkelijke zuivelwaarde van de melk oplevert, voorzover deze melk tot zuivelprodukten is verwerkt. Tot en met november 1956 zijn dan verder de uitkeringen weergegeven, zoals die zijn gedaan uit Zuivelfonds VII, terwijl eveneens tot en met november 1956 de nabetalingen uit het Landbouw Egalisatie Fonds zijn opgenomen, voorzover deze voortvloeien uit de regeringsgarantie voor het melkprijsjaar november 1955 - november 1956. Daarnaast is voor het melkprijsjaar november 1956 - tot november 1957 een schatting gemaakt van de bedragen, die uit het Zuivelfonds VIII kunnen worden verwacht, terwijl eveneens een schatting is gemaakt van de nabetaling uit het Landbouw Egalisatie Fonds, zijnde de realisering van de regeringsgarantie over het melkprijsjaar november 1956 - november 1957. Vooral t.a.v. dit laatste melkprijsjaar blijkt uit de grafiek duidelijk, dat er naast de zuivelwaarde van de melk nog zeer belangrijke nabetalingen aan de boer zullen worden betaald uit het Zuivelfonds en het Landbouw Egalisatie Fonds. Per kg melk zal dit in totaal 6 tot 8 cent kunnen bedragen, zodat van een bedrijf met 20 stuks melkvee en met een melklevering van 70.000 kg per jaar hiermee wel een bedrag van f 5.000,- per jaar gemoeid kan zijn. Hierbij dient gedacht te worden dat binnenkort een aanvang zal worden gemaakt met de nabetalingen uit het Zuivelfonds VII. Deze zal nu voor een groot deel ineens worden uitbetaald, nl. over de geleverde melk in de periode van oktober t/m april 1957, en zal verder vrij regelmatig in de loop van het melkprijsjaar worden uitgekeerd. De nabetalingen uit het Landbouw Egalisatie Fonds zullen zeer waarschijnlijk pas in het begin van 1958 kunnen worden verwacht.

Hieruit blijkt dus duidelijk, dat de boer op zeer onregelmatige tijden zijn totale melkopbrengst kan incasseren. Dit zal

zeker invloed hebben op de kaspositie van de bedrijven en verwacht moet worden, dat hieruit moeilijkheden zullen ontstaan wanneer er geen speciale credietregeling zal worden getroffen. En dit zal zeker ook zijn invloed doen gelden op het wintermelken. Bij meer wintermelken moeten immers aanzienlijk meer kosten worden gemaakt. Hiertegenover staan wellicht ook hogere opbrengsten maar de netto-resultaten zullen niet veel veranderen wanneer men overgaat naar wintermelken. Wanneer men nu wel meer kosten moet maken maar de opbrengsten pas veel later zullen kunnen worden ~~in~~ gecasseerd, zal men naar mijn mening er weinig voor voelen tot een bedrijfsvoering over te gaan, die meer kosten met zich meebrengt. Een goede credietregeling lijkt mij dan ook voor het wintermelken op zijn plaats, indien men dit wintermelken zou willen bevorderen.

Trouwens onafhankelijk van het vraagstuk van het wintermelken zal een credietregeling m.i. noodzakelijk worden. Wanneer het gaat om enkele duizenden guldens per bedrijf zullen er ongetwijfeld zeer veel bedrijven in ernstige moeilijkheden komen te verkeren wanneer men niet op tijd over kasmiddelen zal kunnen beschikken. M.i. ligt op dit terrein een grote taak voor de boerenleenbanken. M.i. zou het mogelijk moeten worden gemaakt, dat aan de boeren credieten worden verstrekt op basis van de nabetalingen, die uit het Zuivelfonds en uit het Landbouw Egalisatie Fonds nog kunnen worden verwacht. De regering is garant voor deze nabetaling en dit lijkt mij meer dan voldoende borg om hierop crediet te verlenen. Dit is geen nieuwe vorm van crediet, maar een dergelijke crediet-verlening is in de kaashandel b.v. zeer gebruikelijk waar de handelsbanken aan kaashandelaren crediet verlenen op basis van de voorraad kaas, die ze hebben en de prijs, waartegen ze deze kaas te allen tijde aan het I.V.Z. kunnen verkopen. Deze inleveringsprijs is ook een vorm van overheidsgarantie en de op basis hiervan verleende credieten worden dus ook gegeven op basis van een overheidsgarantie.

M.i. moet een dergelijke credietverlening, ook mogelijk zijn t.a.v. de aan de fabrieken geleverde melk, waarover de regering nog uitbetalingen zal doen. Natuurlijk zullen deze nabetalingen slechts betrekking hebben op het verschil tussen de garantieprijs en de gemiddelde gerealiseerde opbrengstwaarde van de melk, maar van deze laatste is altijd wel een zekere schatting te maken zodat men op basis hiervan wel zou kunnen overgaan tot de uitbetaling van een zekere voorschotprijs, die dan bij wijze van credietverlening zou moeten worden uitgekeerd. Zonder deze credietverlening zullen vele bedrijven in moeilijkheden komen te verkeren en zeer waarschijnlijk credieten moeten gaan opnemen bij de veevoerhandelaren e.d. Men zal dit laatste in ieder geval zo veel mogelijk willen beperken, hetgeen voor het wintermelkvraagstuk zal betekenen, dat het wintermelken eerder zal worden afgeremd in plaats van te worden gestimuleerd, zolang men niet over voldoende kasmiddelen kan beschikken.

Wat de bedrijfsvoering betreft wil ik er in de eerste plaats nog eens op wijzen, dat het verschil in zuivelwaarde van de melk, zoals dat in grafiek 3 tot uiting komt, voor het wintermelken geen reële richtlijn kan zijn. Door middel van de hogere ondermelk- en weiprijzen betaalt de boer immers een deel van de hogere wintermelkprijs zelf. Dit kan gemakkelijk f tot 1 ½cent per kg melk zijn op een totaalverschil in zuivelwaarde van ongeveer 4 tot 5 cent tussen de winter- en de zomermelk. Trouwens ook de hogere wintermelkprijs, voorzover die voortvloeit uit de zuivelwaarde van de kaas en de condens is op zichzelf voor een deel een belemmering voor het wintermelken. Deze wintermelk is immers voor een deel nodig voor de opfok van het kalf en is als wintermelk een duur voedermiddel. De invloed van de hoge melk- en ondermelkprijzen in de winter blijkt dan ook uit de opfokkosten van het kalf. Laat men een koe afkalven in de herfst en aannemend dat men /

voor het op peil houden van de veestapel, en rekent men verder dat per kalf ongeveer 1.000 liter melk en ondermelk nodig

/ gemiddeld per 2 koeien 1 kalf opfokt

is, dan zullen de opfokkosten van een herfstkalf al gauw 50 tot 60 ~~liter~~ gulden hoger zijn dan voor een voorjaarskalf, en dit betekent dan ook al spoedig een stijging van de kostprijs van ~~winter~~de melk van $\frac{3}{4}$ cent. Dit is slechts één voorbeeld van de hogere kosten bij het wintermelken, welke kosten dus voortvloeien uit de hogere wintermelkprijs zelf! Hieruit is ook te verklaren, waarom de echte wintermelkers uit het consumptiemelkgebied in het Westen liever pas afgekalfde koeien kochten dan zelf te fokken. Aldus omzeilden zij de hoge opfokkosten, maar de veestapel droeg hiervan dan ook de sporen!

Bij een studie op het L.E.I. van een zeer groot aantal bedrijven is gebleken, dat van bedrijven, die veel wintermelken het volgende kan worden gezegd, in vergelijking met bedrijven, die minder wintermelken.

1. Bij meer wintermelken is de totale melkproduktie hoger. Dit wordt veroorzaakt door een hogere melkproduktie per koe zowel als door een hogere melkveebezetting per ha. Bedrijven, die veel wintermelken kenmerken zich in het algemeen door een intensievere bedrijfsvoering. Dit is ook noodzakelijk omdat men bij veel wintermelken in de eerste plaats moet zorgen voor een goede voederwinning van het ruwvoer gedurende de stalperiode. Dit zal een intensievere graslandexploitatie met zich meebrengen, die niet alleen ten gevolge heeft dat er meer en beter ruwvoer voor de winter wordt gewonnen, maar waardoor ook de veebezetting in de zomer en in de winter wordt verhoogd. Dit laatste is noodzakelijk omdat de opnamecapaciteit van het vee van ruwvoer tenslotte beperkt is en men bij de winning van meer ruwvoer er al spoedig toe komt om meer vee te houden, om aldus dit meerdere ruwvoer te verdelen over een groter aantal dieren, de rest van de voederbehoefte dan aanvullend met krachtvoer.

2. Deze bedrijfsvoering bij meer wintermelken heeft tot gevolg dat de gemiddelde kostprijs van de melk iets stijgt. De gehele

kostenstructuur van het bedrijf komt op een hoger niveau en er is vooral op deze bedrijven meer arbeid nodig. Hierdoor zijn de omstandigheden van het wintermelken thans bepaald ongunstig wegens het groter wordend gebrek aan arbeidskrachten.

3. De bedrijven, die meer aan wintermelken doen hebben ook wel een iets hogere gemiddelde opbrengstprijs, maar het verschil tussen de opbrengstprijs van de melk in de winter tegenover de zomer is blijkbaar zo gering, dat er bij meer wintermelken toch geen beduidend hogere gemiddelde opbrengstprijs van de melk uit resulteert. Hieruit volgt, dat de wintermelkprijs aanmerkelijk hoger moet liggen dan dit thans het geval is om hieruit bij meer wintermelk een behoorlijk hogere opbrengstprijs van de melk (over het gehele jaar gerekend) te doen resulteren.

In landen, waar beduidend meer in de winter wordt gemolken dan in ons land (b.v. in België en Engeland, is dit het geval) is de prijs van de melk in de winter dan ook aanzienlijk hoger dan in ons land. (Uiteraard in vergelijking met de zomerprijs in de verschillende landen).

4. Bovengenoemde verschillen in bedrijfsvoering, kostprijzen en opbrengstprijzen resulteren niet in een duidelijk verschil in inkomsten van bedrijven, die meer wintermelken tegenover bedrijven, die minder wintermelken. Hieruit blijkt, dat men bij de huidige situatie de boeren in het algemeen niet zal kunnen adviseren meer te gaan wintermelken. Hiertoe zou een niet onaanzienlijke verhoging van de prijs van de wintermelk nodig zijn.

De vraag moet onder ogen gezien worden of wij in de toekomst een hogere wintermelkprijs kunnen verwachten. Het is duidelijk, dat de beantwoording hiervan sterk zal afhangen van de vraag of de huidige politiek t.a.v. de prijsvorming van de melk blijft gehandhaafd. Ik wijs in dit verband op het bestaan van de inleveringsregelingen en b.v. op het feit, dat voor de consumptiemelk één vaste prijs voor het gehele jaar van kracht is. Zou men de verrekenprijs voor de consumptiemelk in de winter hoger stellen

dan in de zomer, dan zou men hierdoor de prijsverschillen tussen de zomer- en de wintermelk wel degelijk kunnen beïnvloeden.

Veranderingen in de prijspolitiek van de melk hebben echter dermate verstrekkende gevolgen, dat zij mij ver zouden voeren buiten mijn eigenlijke onderwerp. Ik meen, dat het dan ook redelijk is te veronderstellen, dat de huidige situatie blijft gehandhaafd. Dit is geen onredelijke veronderstelling, omdat wij tenslotte op dit moment met deze situatie te maken hebben, en er op het ogenblik geen tekenen zijn die er op wijzen, dat er veranderingen zijn te verwachten.

Uitgaande dus van de duidige prijsregelingen meen ik te moeten zeggen, dat er in de toekomst een verdere nivellering van de prijzen is te verwachten. De techniek schrijdt voort in een richting die het mogelijk maakt verschillen in plaats van de produktie onbelangrijk te doen worden. De aanvoerkosten van de melk spelen thans een veel geringere rol dan voor de oorlog. Hierdoor is een speciale zuivelwaarde van de melk voor de tekortgebieden in de winter niet meer mogelijk boven de aanvoerkosten van de melk uit de gebieden, waar in de winter nog geen tekorten optreden. Dit is een voorbeeld, hoe door de ontwikkeling van de techniek de wereld in economisch opzicht kleiner is geworden, en dit leidt tot een nivellering van de prijzen, zoals ieder in ons eigen land kan constateren.

Maar er is in de techniek nog een andere ontwikkeling gaande. Deze leidt tot het opheffen van tijdsverschillen. De produktie van condens en poeder zijn hiervan de voorbeelden. Hierdoor wordt het mogelijk de melk te bewaren, en het zal duidelijk zijn, dat hierdoor prijsverschillen,die te maken hebben met de tijd kleiner worden. Vroeger was het alleen mogelijk door middel van de boter- en kaasproduktie dit verschil in de tijd te overbruggen. Hiervan was de boterproduktie ook alleen maar een gebrekkig middel. Maar de ontwikkeling van de condens- en poederproduktie heeft deze mogelijkheden veel groter gemaakt.

Nu zal men hierbij terecht de opmerking kunnen maken, dat dit verschil in tijd toch nog altijd een verschil in prijs zal kunnen veroorzaken gelijk aan het verschil in kosten van de produkten, die dit tijdsverschil moeten overbruggen. Dit is volkomen juist. Alleen men moet niet vergeten, dat deze ontwikkeling van de techniek (vervoer- en produktiemethoden) de wereld in economisch opzicht zeer veel kleiner maken, en dat vooral op de internationale markten voor condens en poeder vraag en aanbod van het Noordelijk en Zuidelijk halfrond elkaar zullen ontmoeten. Hierdoor zal op zichzelf in ons land misschien de zuivelwaarde in de winter wel niet worden verlaagd, maar er zal in de toekomst ongetwijfeld een steun aan de prijs in de zomer worden gegeven. Dit betekent dus ook een nivellerende tendens in de prijsontwikkeling. De grote hoeveelheden melk, diet thans in de zomer reeds tot poeder worden verwerkt spreken in dit opzicht m.i. duidelijke taal.

Indien deze zienswijze juist is zal er bij een nivellering van de prijzen de neiging ontstaan steeds minder in de winter te gaan melken. Het verschil in aanvoer in de zomer tegenover de winter zal ons dan weer dwingen het verder te zoeken in produktiemethoden die het verschil in tijd kunnen opheffen. Ik ben dan ook van mening, dat de toekomst van de Nederlandse zuivel zal gaan in de richting van een grotere produktie van die produkten, die het verschil in tijd kunnen opheffen. Uiteraard denk ik hierbij in de eerste plaats aan poeder en condens, maar ik kan mij ook voorstellen, dat er plaats is voor geheel andere produkten. Hiervan komen er de laatste tijd al enkele aan de markt. Onderzoek op het gebied van de zuivel in deze richting zal ons verdere wegen moeten wijzen.

Het wintermelken heeft ook nog een geheel ander aspect. Buiten kijf staat, dat meer wintermelken de gemiddelde kostprijs <u>verhoogd</u> en dat minder wintermelken de gemiddelde kostprijs <u>verlaagd</u>.

Hieruit blijkt wel, dat de extra hoeveelheid wintermelk, die men meer of minder kan produceren duur is.

Ten tweede staat vast, dat meer wintermelken de totale productie aan melk beduidend verhoogt, omdat meer wintermelken niet betekent in dezelfde mate minder melken in de zomer. De zomerproduktie per koe wordt wel lager wanneer men de koeien in de herfst laat afkalven. Hier staat echter tegenover, dat men meestal meer koeien gaat houden, zodat de totale zomerproduktie niet sterk zal gaan dalen. Omgekeerd is het ook zo, dat minder wintermelken niet zonder meer betekent meer zomermelken. Dit alles, omdat het wintermelken te maken heeft met de intensiviteit van de produktie. Bij dit alles is het bovendien een feit, dat de totale melkproduktie per koe bij wintermelken hoger ligt dan bij zomermelken.

Uit deze feiten trek ik de conclusie, dat in het wintermelken, en alles wat daarmede verband houdt, een middel is gelegen om niet alleen de melkproduktie te beïnvloeden, maar ook de kostprijs.

In verschillende ~~kringen~~ kringen wordt er de laatste tijd over gesproken, dat het misschien eens noodzakelijk zal worden de melkproduktie niet verder te verhogen en mocht een eventuele verhoging van de garantie-prijs hiertoe wel aanleiding geven, de melkproduktie af te remmen, ofwel de garantie slechts voor een beperkte hoeveelheid melk te doen gelden.

Nu is het naar mijn mening logisch, dat wanneer het gaat om een beperking van de melkproduktie hierbij het eerst een rem te zetten op de duurste melk, en dat is de wintermelk, zonder twijfel. Indien beperking van de produktie nodig is, zou ik dus willen voorstellen, de hiervoor geschetste ontwikkeling in de richting van minder wintermelken een handje te helpen door in de uiteindelijke melkprijs die de boer zal ontvangen minder of geen

verschil tussen de zomer- en de wintermelkprijs aan te brengen. Dit is mogelijk door de toeslagen uit het Zuivelfonds of Landbouw Egalisatie Fonds voor de wintermelk voor een lager bedrag te geven dan voor de zomermelk.

Men zou dit ook nog anders kunnen zien door de vraag op te werpen, of het in de huidige omstandigheden wel verantwoord is om bij een gemiddelde garantie-prijs van f 28.80 voor de lichte gronden een wintermelkprijs te hebben van maximaal ongeveer f 35,- zoals thans het geval is nu de toeslagen voor een gelijk bedrag op de zomer- en de wintermelk worden gegeven. Het is mijn ervaring, dat er weinigen zijn, die zich realiseren, dat er een dergelijke hoge wintermelkprijs ontstaat bij het huidige systeem.

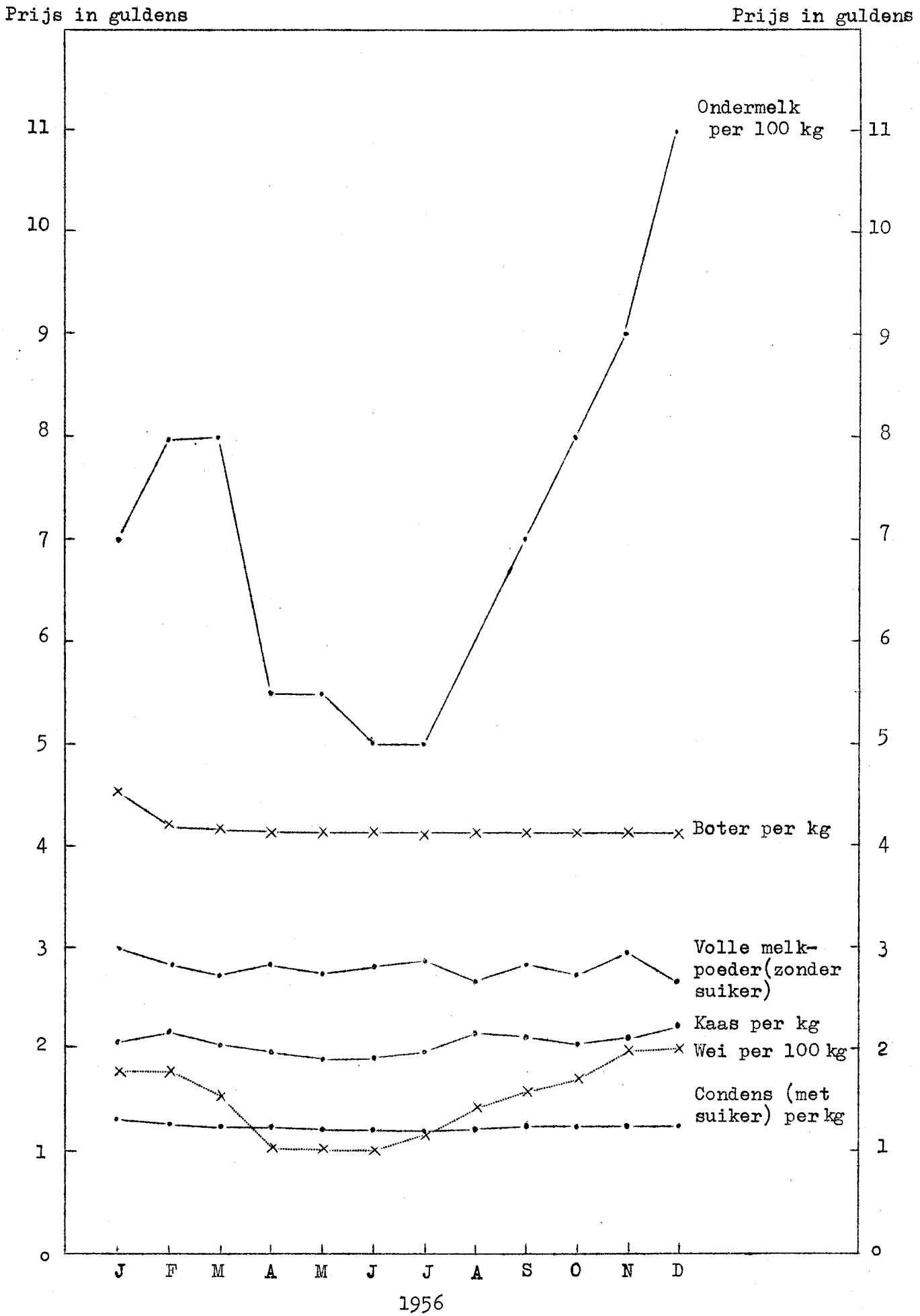
Ik wil hier slechts wijzen op de mogelijkheden, die op dit terrein liggen om de produktie en de kostprijs in gunstige zin te beïnvloeden. Of men gebruik wil maken van deze mogelijkheid is een tweede, dit moeten de beleidsinstantiesuitmaken. De mogelijkheden zijn daarom m.i. zo aantrekkelijk, omdat zij de capaciteit van het produktie-apparaat volkomen in tact laten en niet ingrijpen in de vrijheid van bedrijfsvoering, die elke ondernemer, en bovenal de boer, lief is. De maatregelen, die in de crisisjaren moesten worden genomen ter beperking van de produktie waren veel ingrijpender en m.i. minder doeltreffend, omdat zij de strekking hadden een deel van het produktieapparaat ongebruikt te laten. Zij werkten daardoor kostprijsverhogend.

Tenslotte wil ik nog opmerken, dat ik de kosten van het fabricksapparaat slechts schijnbaar buiten mijn beschouwingen heb gelaten. Deze kosten werken immers door in de zuivelwaarde van de melk. Zij worden meestal voor een gelijk bedrag per kg melk in de zomer en de winter in rekening gebracht. Hierdoor wordt reeds een aanmerkelijk ongelijke kostenverdeling van het

fabrieksapparaat over de zomer en de winter bereikt. Of geen verdere verschuiving b.v. ten gunste van de wintermelk mogelijk is onttrekt zich aan mijn beoordeling, maar voorzover de fabrieken dit zouden doen komt dit automatisch in de zuivelwaarde van de melk tot uiting.

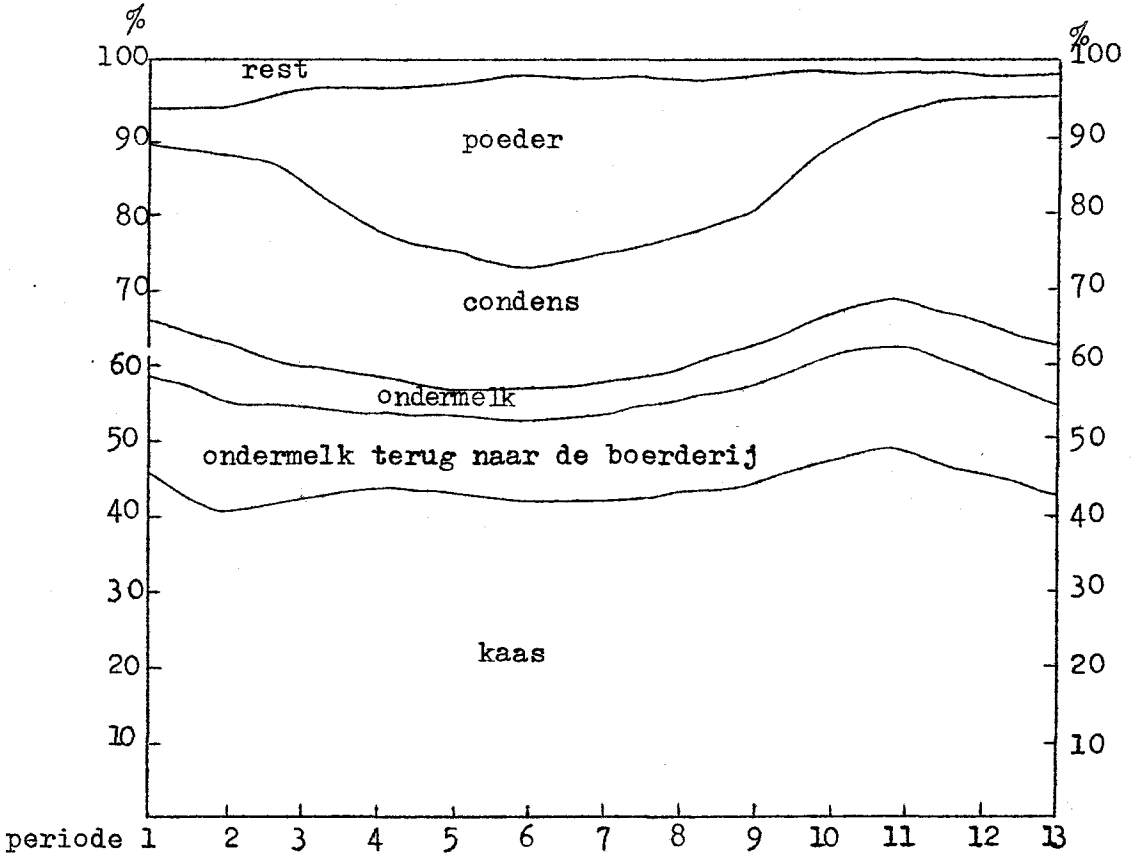
Grafiek 1

PRIJZEN ZUIVELPRODUKTEN 1956

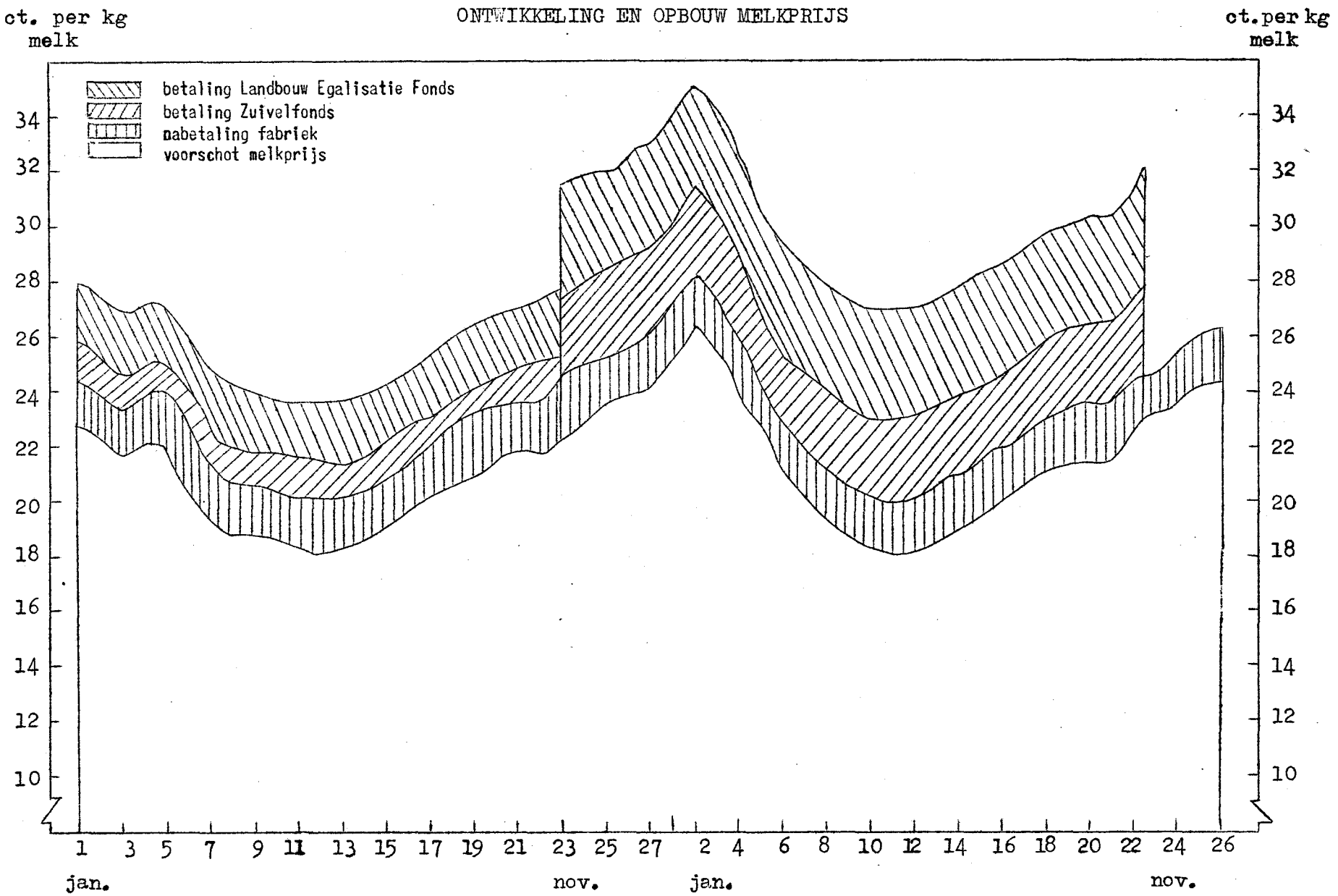
Grafiek 2

AANDEEL VAN DE "INDUSTRIE-MELK"
VERWERKT TOT DE DIVERSE PRODUKTEN IN 1956

1956

Grafiek 3

ct. per kg melk
ONTWIKKELING EN OPBOUW MELKPRIJS
ct.per kg melk
betaling Landbouw Egalisatie Fonds
betaling Zuivelfonds
nabetaling fabriek
voorschot melkprijs
34
32
30
28
26
24
22
20
18
16
14
12
10
1 3 5 7 9 11 13 15 17 19 21 23 25 27 2 4 6 8 10 12 14 16 18 20 22 24 26
jan.
nov.
jan.
nov.